

**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ІШКІ ІСТЕР МИНИСТРЛІГІНІҢ М. БӨКЕНБАЕВ атындағы
АҚТӨБЕ ЗАҢ ИНСТИТУТЫ**

А.А. Алмагамбетова

**«ҚАЗАҚСТАНДЫҚ СЕРВИСТІК ПОЛИЦИЯНЫ
ДАМУДЫҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ»**

оқу-әдістемелік құралы

Ақтөбе, 2024

ӘӨЖ 340 (075.8)
КБЖ 67.0я73
А45

Басуға Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының Ғылыми кеңесімен ұсынылды

Рецензенттер:

Ч.К. Утегенов – Баишев университетінің «Құқық» Жоғары мектебінің доценті, (PhD) философия докторы

Н.Т. Саханова – Қазақстан Республикасы ІІМ М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының қылмыстық процесс кафедрасының бастығы, полиция полковнигі

А45 Қазақстандық сервистік полицияны дамытудың тұжырымдамалық ерекшеліктері: оқу-әдістемелік құралы / Алмагамбетова А.А. Ақтөбе: Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің М.Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институты, 2024. - 37 б.

ISBN 978-601-384-131-1

Бұл оқу-әдістемелік құрал «Қазақстандық сервистік полицияны дамытудың тұжырымдамалық ерекшеліктері» курсы бойынша сабақтар өткізуге арналған. Негізгі мақсат-полицияның сервистік моделі мазмұнының тарихи аспектілері, полиция қызметіндегі шетелдік тәжірибе мен тәсілдер, сондай-ақ Қазақстан Республикасында полицияның сервистік бағдарланған моделінің қалыптасуы туралы білімді қалыптастыру. Жоғары оқу орындарының курсанттары мен тыңдаушыларына, оқытушыларға, магистранттарға және құқық қорғау органдарының қызметкерлеріне арналған.

ӘӨЖ 340 (075.8)
КБЖ 67.0я73

ISBN 978-601-384-131-1

© А.А.Алмагамбетова, 2024 ж.
© Қазақстан Республикасы
Ішкі Істер Министрлігінің
М. Бөкенбаев атындағы
Ақтөбе заң институты, 2024 ж.

1 ТАҚЫРЫП «ПОЛИЦИЯНЫҢ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ МОДЕЛІ: НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ МЕН ЭЛЕМЕНТТЕРІ»	
ЖАҒЫМДЫ ЖАҚТАРЫ	3
Тапсырма №1 (11 минутта АПП) - Ақпараттылық	3
Тапсырма №2 (ПП полкі 027384).....	4
Тапсырма №3 (ППполкі 027393) Заңдылық	4
Тапсырма №4 (ППполкі 024096).....	5
Тапсырма №5 (024005-1 және 024005-2) Жан-жақтылық	5
ЖАҒЫМСЫЗ ЖАҚТАРЫ	6
Тапсырма №1	6
Тапсырма №2	6
Тапсырма №3	7
Тапсырма №4	7
Тапсырма №5	8
ҚОСЫМША ЖАТТЫҒУЛАР	8
Жаттығу №1 -Бейне «Орындау кезінде батыл учаскелік қызметкерлер»	8
Жаттығу №2 -Бейне «Сауатты полиция қызметкері»	9
Жаттығу №3 -Бейне «Алматы жол полициясы»	10
Жаттығу №4 -Бейне «ЖІПҚ Қазпошта»	10
Жаттығу №5 -Бейне «Полиция қызметкері ер адамды құтқарады».....	11
Жаттығу №6 - Бейне«Мас жүргізушіні ұстау»	11
Жаттығу №7 -Бейне «Мүгедек белгісінің астында»	12
2ТАҚЫРЫП «ҚОҒАМДЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫҢ АЛДЫН АЛУ»	14
САБАҚ 1.....	14
САБАҚ 2.....	17
САБАҚ 3.....	19
3 ТАҚЫРЫП «ҚАУІПСІЗДІККЕ ПРОБЛЕМАЛЫҚ БАҒЫТТАЛҒАН ТӘСІЛ»	22
САБАҚ 1.....	22
САБАҚ 2.....	23
4ТАҚЫРЫП «СЕРВИСТІК ПОЛИЦИЯДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯ ЖӘНЕ КОММУНИКАЦИЯ»	24
САБАҚ 1 «ІО қызметкерлерінің коммуникативтік құзыреттілігі».....	24
САБАҚ 2 «Белгісіздік жағдайында шешім қабылдау».....	27
САБАҚ3 «Қақтығыстардың алдын алу және жеңу».....	29
САБАҚ 4 «Көшбасшылық және командалық жұмыс»	30
САБАҚ 5 «Психологиялық жағдайды басқару».....	31
ӘДЕБИЕТТЕР.....	33

1 ТАҚЫРЫП «ПОЛИЦИЯНЫҢ ҚЫЗМЕТ КӨРСЕТУ МОДЕЛІ: НЕГІЗГІ ПРИНЦИПТЕРІ МЕН ЭЛЕМЕНТТЕРІ»

Өткізу әдісі: Сервистік полиция қағидаттарына сәйкес әрбір критерий бойынша жекесервистің сапасын және полиция қызметкерлерінің іс-қимылын талқылау бойынша бейнетіркегіштермен бейне материалдарды талқылау.

■ **Заңдылық:** полиция қызметкерінің іс-әрекеттері мен өкілеттіктерінің заңдылығы, іс жүргізу және рәсімдік нормалардың сақталуы, адамның құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау мәселелерін қамтитын құқықтық критерий;

■ **Дер уақтылығы:** алғашқы жауап беру уақытын, іс бойынша түпкілікті іс жүргізу шешімін қабылдау уақытын, аралық сұрауларға жауап беру уақытын және т. б. қамтитын уақыт критерийі.;

■ **Жан-жақтылық:** полиция қызметкерінің іс – әрекеттерінің толықтығын сипаттайтын, азаматтардың өтініштеріне қатысты формализмді болдырмайтын және полиция миссиясын-адам мен азаматтың өмірін, денсаулығын, құқықтары мен бостандықтарын қорғау жөніндегі іс-қимылдарды қамтитын кәсібилік өлшемі;

■ **Ақпараттылық:** ақпаратты иелену және беру құзыреттілігін білдіретін коммуникациялық критерий; бұл жағдайда қызметкердің адамның сұрақтарына жауап беруге, құқықтары мен міндеттерін түсіндіруге, ақпаратты немесе оны алу тәсілдерін ұсынуға дайындығын білдіреді;

■ **Құрмет:** адамдарға құрметпен қарауға және олардың жеке басын, құндылығы мен бірегейлігін тануға негізделген мораль мен этикет нормаларын сақтауды білдіретін этикалық критерий.

Рассматриваемые видео расположены в хранилище документов «Курс по сервисной полиции» в папке Видеоматериалы по ссылке: -
https://drive.google.com/drive/folders/1W-dNboVzpwRFMc4ol1EZv4etNVm4sI8E?usp=share_link

ЖАҒЫМДЫ ЖАҚТАРЫ

Тапсырма №1 (11 минуттағы СПП) – Ақпараттылық

Ақаулы автокөліктің жүргізушісіне жақындаған қызметкер көлік құралының жол бойында тоқтап қалу себебін нақтылады. Бұдан әрі «А» азаматы оның көлігі ақаулы техникалық жағдайда екенін және ол үшін қажетті бағытта жүре алмайтынын түсіндірді. Осыдан кейін полиция қызметкері «А» азаматына автокөлікті жолдан тасымалдауға көмек көрсетті.

Полиция қызметкерінің әрекеті заңды деп ойлайсыз ба?

Полиция қызметкері бұл жағдайда жеткілікті көмек көрсетті ме?

Қауіпсіздікті қамтамасыз етудің сервистік тәсілі кезінде полиция қызметкері осы жағдайда қандай қажетті іс-әрекеттер жасауы тиіс?

Ситуациялық мәселенің болжамды шешімі:

Қазіргі дәстүрлі модельде полиция қызметкері бұл мәселені шешуге жеткілікті көмек көрсетті.

Қауіпсіздікті қамтамасыз етудің сервистік тәсілімен көрсетілген көмектен басқа, полиция қызметкері эвакуатор қызметін немесе автокөлікті жөндеуде білімі бар мамандарды қосымша шақыра алады.

Тапсырма № 2 (027384 ПП полкі)

Патрульдік полиция полкінің қызметкері патрульдік маршрутта жүргенде қозғалмайтын көлікке назар аударды, бұл жол қозғалысының басқа қатысушыларына кедергі келтірді.

Қызметкер осы ақаулы автокөліктің жүргізушісіне барып, көлік құралының жол бойында тоқтау себебін нақтылады. Бұдан әрі «А»азаматы оның көлігі ақаулы техникалық жағдайда екенін және ол үшін қажетті бағытта жүре алмайтынын түсіндірді. Осыдан кейін полиция қызметкері «А»азаматына автокөлікті жолдан тасымалдауға көмек көрсетті.

Полиция қызметкерінің әрекеті заңды деп ойлайсыз ба?

Полиция қызметкері бұл жағдайда жеткілікті көмек көрсетті ме?

Полицияның сервистік моделі кезінде полиция қызметкері осы жағдайда қандай қажетті әрекеттерді жасауы керек?

Ситуациялық мәселенің болжамды шешімі:

Қазіргі жүйелік модельде полиция қызметкері бұл жағдайды шешуге жеткілікті көмек көрсетті.

Қауіпсіздікті қамтамасыз етудің сервистік тәсілімен көрсетілген көмектен басқа полиция қызметкері эвакуатор қызметін немесе автокөлікті жөндеуде білімі бар мамандарды қосымша шақыра алады.

Тапсырма № 3(ПП полкі 027393) Заңдылық

Патрульдік полиция полкінің қызметкері патрульдеу маршрутында болған кезде ҚР ӘҚБтК 602-бабының бұзылуына (көлік құралдары жүргізушісінің сыртқы жарық аспаптарын немесе дыбыстық сигналдарды пайдалану, авариялық дабылды қолдану ережелерін бұзуына) назар аударды.

Қызметкер жүргізушіге жақындаған кезде жеке куәлігін сұрады және оны мәліметтер базасы бойынша бұзушылықтардың бар-жоғын тексергеннен кейін инспектор ескерту туралы хаттама жасады, өйткені басқа Әкімшілік құқық бұзушылықтар болмаған.

Полиция қызметкерінің әрекеті заңды деп ойлайсыз ба?

Полицияның сервистік моделі кезінде полиция қызметкері осы жағдайда қандай қажетті әрекеттерді жасауы керек?

Ситуациялық мәселенің болжамды шешімі:

Қазіргі жүйемен және сервистік модельмен полиция қызметкері бұл жағдайды заңды түрде жасады.

Тапсырма № 4 (024096 ПП полкі)

Патрульдік полиция полкінің қызметкері патрульдік маршрутта жүргенде басқа жол қозғалысына қатысушыларға кедергі келтіретін қозғалмайтын көліктерге назар аударды.

Қызметкер осы автокөліктің ақаулы жүргізушісіне келіп, көлік құралының жол бөлігінде тоқтап қалу себебін нақтылады. Бұдан әрі «А»азаматы оның көлігі ақаулы техникалық жағдайда екенін және ол үшін қажетті бағытта жүре алмайтынын түсіндірді. Осыдан кейін полиция қызметкері «А»азаматына автокөлікті жолдан тасымалдауға көмек көрсетті.

Полиция қызметкерінің әрекеті заңды деп ойлайсыз ба?

Полиция қызметкері бұл жағдайда жеткілікті көмек көрсетті ме?

Полицияның сервистік моделі кезінде полиция қызметкері осы жағдайда қандай қажетті әрекеттерді жасауы керек?

Ситуациялық мәселенің болжамды шешімі:

Қазіргі жүйелік және сервистік модельде полиция қызметкері бұл жағдайды шешуге жеткілікті көмек көрсетті.

Тапсырма №5(024005-1 және 024005-2) Жан-жақтылық

Патрульдік полиция қызметкерлері патрульдік маршрутта болған кезде жиналған адамдардың аз санына назар аударды, онда ер адамдар люктен шығарылды. Полиция қызметкерлері жедел жәрдем шақырып, адамдарға көмектесе бастады. Екі ер адамды шығарып алғаннан кейін патрульдік полиция қызметкерлері алғашқы медициналық көмек көрсетті. Күткен дәрігерлер оларды 103 көлігіне көшіруге көмектесті.

Полиция қызметкері бұл жағдайда жеткілікті көмек көрсетті ме?

Полицияның сервистік моделі кезінде полиция қызметкері осы жағдайда қандай қажетті әрекеттерді жасауы керек?

Ситуациялық мәселенің болжамды шешімі:

Қазіргі жүйелік және сервистік модельде полиция қызметкері бұл жағдайды шешуге жеткілікті көмек көрсетті.

ЖАҒЫМСЫЗ ЖАҚТАРЫ¹

Тапсырма №1 (АППБбейне №1)

Патрульдеудің жылжымалы маршрутында болған кезде қызметкерлер жол қозғалысы ережелерін бұзған, атап айтқанда, қиылыстың жаяу жүргіншілер өткелінде бұрылған көлікті байқады.

ППҚ қызметкері жүргізушіге жақындаған кезде тоқтау себебін түсіндірмеді және дереу жеке куәлікті талап ете бастады. Осыған байланысты полиция қызметкері мен автокөлік жүргізушісі арасында жанжал туындады.

Полиция қызметкерінің жол қозғалысы ережелерін бұзған жүргізушіге қатысты талаптары заңды деп ойлайсыз ба?

АППБ қызметкері әңгімені дұрыс жүргізді ме?

¹Тиісті тапсырма нөмірінің астындағы бейнематериалдар қалтасында "минус" белгісі бар бейнені қараңыз.

АІБ ЖҚЕ бұзуға жол берген жүргізушіні қызметтік көлікте жеткізуді жүзеге асыру АІПБ қызметкерлерінің іс-әрекеттері заңды болып табыла ма?

Жол қозғалысы ережелерін бұзған жүргізушінің жеке көлігін аялдама орнында қалдырға болады ма?

Тапсырма №2 (V16062022_121534 және V16062022_115034)

Патрульдік полиция мамандандырылған батальонының қызметкерлері патрульдік маршрутта жүргенде жол қозғалысы ережелерін бұзғанын анықтап, «а»азаматынан жеке куәлік беруді талап етті. Оған жеке автокөлік жүргізушісі құжаттарды ұсырудан бас тартты. Осыдан кейін АІПБ қызметкерлері бұзушының техникалық тексеруден өтпегенін анықтады. «А»азаматы оған метрологияны ұсынуды талап етті, оған полиция қызметкерлері планшетте көрсетті, бірақ қылмыскер өзінің бұзушылық туралы бейнесін елемеді және көрмеді. Осыдан кейін полиция қызметкерлері Алматы қаласының ПД-на ресми сұрау салуды сұрады. Сондай-ақ, қылмыскер смартфонға түсіріп, осы бейнені YouTube-ке жариялау туралы айтты. Осы оқиға бойынша АІПБ қызметкерлері куәгерлерді тартты. Куәгерлер кезінде мемлекеттік нөмір тәркіленді және «А»азаматы СЕРГЕК камераларынан бейне сотта ұсынылатыны туралы ескертілді.

Полиция қызметкерінің жол қозғалысы ережелерін бұзған жүргізушіге қатысты талаптары заңды деп ойлайсыз ба?

АІПБ қызметкері әңгімені дұрыс жүргізді ме?

Полиция қызметкерлерінің әрекеттері заңды ма?

Жүргізуші жол қозғалысы ережелерін бұзу туралы бейнені талап еткенде, қызметкерлер сол жерде метрологияны ұсынуға міндетті ме?

Полицияның қазіргі және сервистік моделі кезінде АІПБ қызметкерлерінің ауызекі сөйлеуі ішкі НҚА (полиция стандарты, әдеп кодексі, «құқық қорғау қызметі туралы» Заң және т.б.) талаптарына сәйкес дұрыс емес және жол берілмейді.

Тапсырма №3 (V26052022_143012 17 минутта)

Патрульдік полиция мамандандырылған батальонының қызметкерлері патрульдік маршрутта жүргенде жолдағы көліктердің кептеліп қалғанын және тротуарда отырған баланы байқады. Балаға жақындаған қызметкерлер осы оқиғаның мән-жайын анықтауға кірісті. Бала жедел медициналық көмектен бас тартты және оның кінәсінен жаяу жүргіншіге соққы болды деп мәлімдеді. Видеода тіркеуші «А» азаматы жаяу жүргіншімен скутермен жүрген баланы ұрып-соғып, баланың оған шағымдары бар-жоғын нақтылады, оған соңғысы оның денесінде жеңіл ауырсырудан басқа ештеңесі жоқ және оны аландатпайды деп жауап берді. Бала мен жүргізуші босатылды.

Полиция қызметкерінің әрекеті заңды деп ойлайсыз ба?

Полиция қызметкері бұл жағдайда жеткілікті көмек көрсетті ме?

Полицияның сервистік моделі кезінде полиция қызметкері осы жағдайда қандай қажетті әрекеттерді жасауы керек?

Ситуациялық мәселенің болжамды шешімі:

Қазіргі жүйелік және сервистік модельде көрсетілген көмектен басқа полиция қызметкері кәмелетке толмаған жасөспірімнің жедел медициналық көмегін және заңды өкілдерін қосымша шақыруы керек еді.

Тапсырма № 4 (5 минутта V16062022_103430 және серіктес 14 минутта v16062022_103415)

Патрульдік полиция мамандандырылған батальонының қызметкерлері патрульдік маршрутта жүргенде мотоциклде жол қозғалысы ережелерін бұзғанын анықтады. Полиция қызметкерлерінен жеке куәлік сұраған кезде құқық бұзушының құжаты болмаған. Сол кезде жүргізушімен бірге екі әйел болды, олардың бірі қолында сыра құтысымен, ал екіншісі жүкті болды, олар SBPP қызметкерлерінің әрекеттеріне кедергі келтірді. Мән-жайларды анықтау үшін мотоциклді басқарған жүргізуші айыппұлға айыппұл салу үшін қызметтік көлікке отырғызылды. Мотоцикл жүргізушісінің айтуынша, оған жеке куәлік берілмеген (01.04.2007 ж.т.).

Полиция қызметкерінің әрекеті заңды деп ойлайсыз ба?

Полиция қызметкерінің жол қозғалысы ережелерін бұзған жүргізушіге қатысты талаптары заңды ма?

АППБ қызметкері әңгімені дұрыс жүргізді ме?

Жол қозғалысы ережелерін бұзған жүргізушіні қызметтік көлікте жеткізуді жүзеге асыру үшін АППБ қызметкерлерінің әрекеттері заңды ма?

Полицияның сервистік моделі кезінде полиция қызметкері осы жағдайда қандай қажетті әрекеттерді жасауы керек?

Полицияның қазіргі және сервистік моделінде полиция қызметкерлері кәмелетке толмаған жасөспіріммен өзін қалай ұстауы керек еді?

Ситуациялық мәселенің болжамды шешімі:

Полицияның қазіргі және сервистік моделі кезінде қызметкерлердің ауызекі сөйлеуі ішкі НҚА (полиция стандарты, әдеп кодексі, «құқық қорғау қызметі туралы» Заң және т.б.) талаптарына сәйкес дұрыс емес және жол берілмейді, сондай-ақ кәмелетке толмаған жасөспірімнің заңды өкілдерін шақыруға тиіс болды.

Тапсырма №5 (024053)

Патрульдік полиция полкінің қызметкерлері патрульдік маршрутта жүргенде жаяу жүргіншінің соқтығысуы туралы шақыру алды. Полк келгеннен кейін апат болған жерге жедел медициналық көмек келді. Қыз 103 көлігінде болды. Жаяу жүргіншіні атып түсірген жүргізуші оқиға орнында болған. Құжаттарды толтыру кезінде П полкінің қызметкерлері қызметтік автокөлікте, ал құқық бұзушы көшеде болған.

Полиция қызметкерінің әрекеті заңды деп ойлайсыз ба?

Полицияның сервистік моделі кезінде полиция қызметкері осы жағдайда қандай қажетті әрекеттерді жасауы керек?

Ситуациялық мәселенің болжамды шешімі:

Полицияның қазіргі және сервистік моделі кезінде қызметкерлердің мінез-құлқы ішкі НҚА (полиция стандарты, әдеп кодексі, «құқық қорғау қызметі туралы» Заң және т.б.) талаптарына сәйкес дұрыс емес және жол берілмейді.

ҚОСЫМША ЖАТТЫҒУЛАР²

№ 1 Жаттығу – « Орындау кезіндегі батыл учаскелік қызметкерлер » бейне

Автокөліктің видеорегистраторына полиция қызметкерлері (УИП) азаматты ұстау сәті түсті. Акция учаскелік пункттің жанында өтеді. Формадағы полиция қызметкері (мүмкін учаскелік полиция инспекторы) азаматты УПИ-ге жеткізуге тырысады, ал оған кісен салуға тырысады. Азамат полиция қызметкеріне белсенді түрде қарсылық білдіріп, оны не үшін ұстады деп қатты айқайлайды? Жазбада нысандағы қызметкер ұсталған кезде азаматқа физикалық күш қолданатыны, оның денесіне соққы беретіні көрінеді. Бұл ретте ұсталған адамның серігі аз. А полицейге өзінің қызметтік міндеттерін орындауға белсенді кедергі жасайды. Ол полицейді азаматтан алыстатуға тырысады. Бұл жағдайда формадағы қызметкер оны итеріп жібереді, содан кейін ол жерге құлайды. Полиция қызметкеріне көмекке оның азаматтық киімдегі әріптесі келеді. Жалпы күш-жігерімен олар азаматқа кісен салады. Ұстау видеосы 3: 29 минутқа созылады, осы уақыт ішінде екі полиция қызметкері азаматпен араласады. Бұл көрініске терезелер мен балкондардан процесті бақылаған үй тұрғындары куә болды.

Ұсталған адамның серігі камераның иесіне келіп, одан полиция шақыруын сұрайды, оған азамат олар полициямыз деп жауап береді. Ұсталған адамның серігі болып жатқанын жағдайды бейберекет деп атайды және полиция қызметкерлері олардың үйіне келіп, азаматты күшпен алып кеткенін түсіндіреді, бірақ ол не үшін ұсталғанын түсіндірмегендігін.

Сұрақтар

1. Полиция қызметкерлерінің әрекеттеріне баға беріңіз?
2. Олардың іс-әрекеттерінде лауазымдық өкілеттіктерден асып кету белгілері бар ма?
3. Полиция қызметкерлерінің бұл әрекеттерін бейбіт тұрғындар тарапынан қалай бағалауға болады?

№ 2 Жаттығу - «сауатты полицей (Шымкент)» бейне

Mitsubishi маркалы автокөлік жүргізушісінің видеорегистраторында жол-патрульдік қызмет қызметкерімен әңгіме түсірілген. Жазбада жол полициясының қызметкері осы көлікті тоқтатады, оның жүргізушісі қызметкерден қызметтік куәлігін көрсетуді талап етеді. Қызметкер полиция

²Бейнелер қалтасында тиісті атаумен бейнені қараңыз.

старшинасы К. қызметтік куәлігін бірден көрсетеді. Содан кейін жүргізуші полиция қызметкерінен оны не үшін тоқтатқанын сұрайды. Полиция қызметкері жүргізушіге оның «жол қозғалысы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 52-бабының 1-бөлігі негізінде, атап айтқанда, автокөліктің техникалық ақаулығына байланысты тоқтатылғанын бірден түсіндіреді. Автокөліктің оң жақ жарық шамы жанбады.

Содан кейін полиция қызметкері 2 және 3-тармақтарға сәйкес (бұл ретте қандай НҚА-ны нақтыламайды) жүргізуші ақаулықты сол жерде жоя алады немесе жақын жердегі ТҚС-ға бара алады деп түсіндіреді.

Жазбада жүргізуші бұл ақаулыққа танданғанын және полицияға фараны бірге тексеруді ұсынатынын көруге болады, олар кейінірек жасайды.

Фараның шынымен жанбайтынына көз жеткізгеннен кейін жүргізуші полиция қызметкерінен бұрағыш сұрайды. Белгілі болғандай, жүргізушінің қосалқы шамы бар. Полиция қызметкері жүргізушіге сұралған құралды ұсынады, содан кейін жүргізуші өз көлігінің ақаулығын жояды. Видеода жүргізуші қызметкерге алғыс айтады және ол туралы жақсы жағынан айтады.

Кейін қызметкер оның құжаттары туралы жүргізушіге қызығушылық танытады. Көлік құралын тіркеу туралы куәлікті, жүргізуші куәлігін және сақтандыру полисін көрсетуді сұрайды.

Құжаттарды тексергеннен кейін полиция қызметкері жүргізушіге полицияның жазалау қызметі емес екенін және полицияның алдын алу жұмыстарын жүргізіп жатқанын түсіндіреді. Әңгіме соңында полиция қызметкері жүргізушіге бақытты жол тіледі.

Сұрақтар

1. Полиция қызметкерлерінің әрекеттеріне баға беріңіз?
2. Сіздің ойыңызша, полиция қызметіндегі сервистік тәсілдер қандай болуы керек?

№ 3 Жаттығу - «Алматы жол полициясы» бейне

Азамат жол-патрульдік қызмет экипажы мен бейбіт тұрғындар арасындағы дау-дамайды ұялы телефонға түсіреді. Дау ЖПҚ арнайы автокөлік құралының дұрыс орналасуында жатыр. Осы жазбаны жүргізетін адамның пікірінше, көлік құралы автобус аялдамасынан кейін және 3.27 «аялдамаға тыйым салынады» жол белгісінің қолданылу аймағында тұраққа қойылған. Жазбада дауға қатысушылардың бірі полицейден жол қозғалысы ережелерін бұзғаны үшін қарапайым азаматтарды жазалаудың әділдігі туралы сұрайтынын көруге болады, ал қызметкерлердің өздері ешқандай жауапкершілік көтермейді және жол қозғалысы ережелерін бұзады. Оған ЖПҚ қызметкері Жоғары тұрған басшылыққа осындай сұрақпен жүгінуге кеңес береді.

Сұрақтар

1. Полиция қызметкерлерінің әрекеттеріне баға беріңіз?
2. Полиция қызметкерлерінің заңнама талаптарын бұзуына жол беріле ме?

3. Полиция қызметкері бұл сынға азаматтар тарапынан қалай жауап беруі керек еді?

№ 4 Жаттығу - «ЖПҚ Қарағанды Қазпошта» бейне

«Газель» автокөлігінің автожүргізушісіне оның жүргізушісі мен полиция қызметкері (ең алдымен жол полициясының қызметкері) арасындағы дау-дамай сәті түсірілген.

Жанжал полицейдің көлікке жақындауынан басталды және жүргізушінің рұқсатынсыз оның есігін ашуға тырысады, оған жүргізуші жабуды сұрайды және оны өзі жасайды. Бұл әрекет қайтадан қайталанады, полиция қызметкері есікті тағы бір рет ашып, жүргізушіге « тыныштал!». Жүргізуші полиция қызметкерінен « қандай әңгімелер бар? Бұл не?». Полицей өзін сержант Абуев деп таныстырады және түсініксіз сөйлемді айтады. Жүргізуші полицейдің оған «сен»деп жүгінгеніне ашуланады. Ауызша дау - дамайдан кейін полиция қызметкері жүргізушіден құжаттарды көрсетуді талап етеді. Жүргізуші алдымен полицейден өзінің қызметтік құжаттарын көрсетуді талап етеді. Полиция жүргізушіден ашуланып: «өз мағынасында?». Жүргізуші құжаттарды ұсынудан бас тартқаннан кейін, полиция қызметкері жүргізушінің оның талаптарын орындаудан бас тартқанын айтып, екі куәгермен бірге келу үшін әріптесіне жүгінеді. Жүргізуші тағы да полицейдің назарын бірінші болып өзінің қызметтік құжаттарын көрсетуі керек деп аударады. Бұл ретте кадрда екі азаматтық адамның көлікке жақындағаны көрінеді. Осы кезде полиция қызметкері оларға түсініксіз сөйлеммен жүгінеді, содан кейін қалтасынан қызметтік куәлігін алып, жүргізушіге көрсетеді. Жүргізуші полицейдің мәліметтерін толық оқып үлгермейді және одан қызметтік куәлікті қайтадан көрсетуін сұрайды. Дау жалғасуда.

Содан кейін полиция қызметкері жүргізушінің жол ережесін бұзғанын түсіндіреді. Бұл ретте жазбада нақты қай тармақ бұзылғаны туралы түсініктеме жоқ. Автокөлік «Қазпошта»АҚ қызметтік автокөлігінен басқа тұраққа тыйым салынған. Жүргізуші жол қозғалысы ережелерін бұзбағанын айтады. Белгілі болғандай, бұл автомашина «Қазпошта» АҚ қызметтік автомашинасы болып табылады және алдыңғы шыныда осы ұйымға тиесілігін растайтын тиісті жазу бар. Полицей өзінің қателігіне сенімді болғаннан кейін, жүргізушіге өзін дұрыс ұстауға және полиция қызметкерімен құрметпен сөйлесуге кеңес береді. Тағы да қызу ауызша дау туындайды, онда полиция қызметкері « Базар жоқ!». Жүргізуші полиция қызметкерінің қылмыстық лексиканы қолданғанына ашуланады. Бұл дау тағы бірнеше минутқа созылады және тараптар алшақтайды.

Сұрақтар

1. Полиция қызметкерінің әрекеттеріне баға беріңіз;
2. Жүргізушінің әрекеттеріне баға беріңіз;
3. Бұл жағдайда кім дұрыс деп ойлайсыз?

№ 5 Жаттығу - бейне «полицей адамды құтқарады (Ақтау)»

Кездейсоқ куәгер ұялы телефонына түсірілім жүргізеді, бұл кезде ЖПҚ қызметкері жерде жатқан адамды құтқаруға тырысады және оған жүрек массажын жасайды. Кадрда бейбіт тұрғындар өтіп бара жатқанын көруге болады. Жазба бойынша, ер адамның тірі қалғаны немесе тірі қалмағаны белгісіз.

Сұрақтар

1. Полиция қызметкерінің әрекеттеріне баға беріңіз. Ол алғашқы медициналық көмек көрсетуде қаншалықты кәсіби болды?
2. Полиция қызметкері алғашқы медициналық көмек көрсету дағдыларын меңгеруі керек пе?
3. Алғашқы медициналық көмек көрсету кезінде полиция қызметкерінің кәсібилігінің критерийлері қандай?

№6 Жаттығу - «мас жүргізушіні ұстау» бейне

Мас жүргізушіні ұстаудың бейнетүсірілімі жүргізілуде. Жазбада жол полициясынан қашып бара жатқан көліктің арыққа қалай ұнағанын көруге болады. Сондай-ақ, осы көліктің жанында жол бойында арнайы ЖПҚ көлігі тұрғанын көруге болады.

Жүргізуші көліктен шығып, полиция қызметкерін лақтырады. Олардың арасында жұдырықтасу басталады. Оның әріптесі полиция қызметкеріне көмекке келеді. Жұдырықтасу екі-бір форматта жалғасады. Құқық бұзушы озон, бұл күштер тең емес, құқық қорғау органдарынан қашуға тырысты.

Полиция қызметкері оны қуып жетіп, жерге құлап, кісен салуға тырысады. Бұл жағдайда қызметкерлердің бірі ұсталған адамға тұншығу әдісін қолданады. Жалпы күш-жігермен қызметкерлер қылмыскерге кісен салып, оны отыру жағдайына келтіреді. Ұсталған адамның басын көтеру үшін полицейлер оның шашынан ұстап, басын күштеп көтереді.

Сұрақтар

1. Полиция қызметкерінің әрекеттеріне баға беріңіз.
2. Құқық бұзушыны ұстау кезінде тұншығу, ауыру және шашты ұстау түріндегі күштік қабылдауларға жол беріле ме?

№7 Жаттығу - «Мүгедек белгісінің астында» бейне

Азамат «мүгедектерге арналған тұрақ» белгісінің қолданылу аймағында мүгедек деген тиісті белгісі жоқ екі автокөлік тұрағы қойылғандай видеоға түсіреді. Олардың бірі-жол полициясының патрульдік көлігі. Азамат осы автокөлікке келіп, полиция автоблогері болып көрінеді және қызметкерлерге жол қозғалысы ережелерінің талаптарын бұзатындығын түсіндіреді. Белгінің астында белгінің сол және оң жағында 3,5 м диапазоны орнатылған. Осыдан кейін ол полицейлерден қызметтік куәліктерін көрсетуді сұрайды. Полицейлер дереу өздерінің қызметтік куәліктерін көрсетеді. Осы құжаттармен танысқаннан кейін блогер оны

шақырғанын хабарлайды басқа экипаж тыйым салынған белгінің астында тұрған автокөлікті рәсімдеу. Содан кейін азамат бұл экипажға ешқандай шағым жоқ екенін хабарлайды, полицейлерден қауіпсіздік белдіктерін тағуды және олардың арнайы көліктерін қайта реттеуді сұрайды. Полицейлер азаматтың талаптарын дереу орындайды.

Осыдан кейін басқа экипаж болады. Блогер жаңадан келген қызметкермен бірдей процедураны қайталайды (қызметтік куәлікті көрсетуді сұрайды). Қызметкер ұсынылады және қызметтік куәлігін көрсетеді. Содан кейін блогер оған қиындықтың себебін түсіндіреді. Белгінің астында тұрған автокөлікті рәсімдеуді сұрайды. Полиция қызметкері 7.17-тармаққа сәйкес (НҚА қайсысын нақтыламай) осы белгінің астында тұрған автокөліктерде мүгедектің тиісті белгісі болуы тиіс екенін түсіндіреді. Бұл белгі болмаған жағдайда полиция тіпті мүгедектігі бар адамды да тіркеуге құқылы. Содан кейін полиция қызметкері бұл белгінің әрекеті тек белгінің астында таралатынын түсіндіреді. Осыдан кейін блогер қызметкердің назарын «мүгедектерге арналған тұрақ» белгісінің қолданылу аймағы туралы қосымша белгіге аударады. Полиция қызметкері бұл қосымша белгі қате орнатылғанын және осыған байланысты әкімдікке оны жою туралы тиісті ұсыныс жіберілгенін айтады.

Тұрақта тұрған көлік құралын көзбен қарау кезінде алдыңғы әйнекте «мүгедек» белгісі жапсырылғаны анықталды. Полиция қызметкері мен блогер арасында оның артқы терезеде қайталануы туралы дау туды.

Содан кейін «мүгедектерге арналған автотұрақ» қолданылу аймағы туралы мәселе бойынша полиция қызметкері белгіленген белгі болса да, оның әрекеттері ғимаратқа кіреберістің орналасуына байланысты бірінші экипаж бұрын тұрған жерде қолданылмайтынын түсіндіреді. Бұл ретте полицей жол қозғалысы ережелерін түсіндіре отырып, жол қозғалысы ережелерінің баптарында шатастырды (594-бапты «жол қиылыстарынан өту ережелерін бұзу немесе жолдың жүру бөлігін кесіп өту» 597-баппен «Көлік құралдарын тоқтату немесе тұраққа қою ережелерін бұзу»деп шатастырды). Содан кейін блогер бұрын кеткен экипажды тіркеуді талап етті. Бейнекамералардан жазуды тексеру үшін блогер қызметкерге бейнені көру үшін ғимаратқа баруды ұсынды.

Ғимаратқа кірген қызметкер өзінің басшылығымен бірінші экипаж жүргізушісін әкімшілік жауапкершілікке тарту туралы қоңырау шалды.

Сұрақтар

1. ЖПҚ бірінші экипаж қызметкерлерінің әрекеттеріне баға беріңіз;
2. Қоңырауға келген қызметкердің әрекеттеріне баға беріңіз;
3. Полиция қызметкерлерінің заңнама талаптарын бұзуына жол беріле ме?

2 ТАҚЫРЫП «ҚОҒАМДЫҚ ҚАУІПСІЗДІК ЖӘНЕ ҚЫЛМЫСТЫҢ АЛДЫН АЛУ»

Сабақ 1.

Өткізу әдісі:

Оқу тобы төрт командаға бөлінеді, олар істерді шешуі керек.

- кейстерді топтық талқылау;
- нақты практикалық жағдайларды талдау негізінде тәуекел факторларын анықтау және қоғамдық қауіпсіздікке төнетін қатерлердің алдын алу факторларын тұжырымдау.
- алынған нәтижелерді талқылау және сабақ бойынша жалпы қорытынды.

Іс 1.

2023 жылдың 20 шілдесінде сағат 18.00 шамасында аз.А және аз.Ш Қостанай-Затобольск автожолының тротуарында жол бойында жүргенде спирттік ішімдіктерді бірге ішкеннен кейін олардың жанынан өтіп бара жатқан көрінді аз.М. ұсынысы бойынша аз.Ш зорлау туралы алдын-ала сөз байласып, әрі қарай әрекеттерін өзара бөлді.

Артынша, гр.А өзінің қылмыстық міндетін орындап, гр.М-ға жақындап, оны гр.Ш күтіп тұрған сайға лақтырып жіберген. Онда екеуі де жәбірленушіге күш қолданып, ерекше қатыгездікпен аз.М. қатысты қылмыс жасаған. Артынша қылмысты жасыру үшін қылмыскерлер қасақана таяқ пен бетон сынығын қылмыс қаруы ретінде пайдаланып, қыздың басы мен денесіне көптеген жарақаттар салған.

Аз.М алған жарақаттарынан қылмыс орнында қайтыс болды. Олар өз кезегінде зорлау және басқа да қылмыстардың ізін жасырып, қылмыс орнынан бой тасалаған. Содан кейін тергеу органдары оларды ұстап, сотқа берді.

Сұрақтар:

1. Берілген жағдайда қылмыс жасаудың қауіп факторларын анықтаңыз.
2. Осы жағдайды талдау негізінде болашақта зорлық-зомбылық пен қылмыстың алдын алу факторларын тұжырымдаңыз.

Іс 2.

2023 жылдың 24 сәуірінде Рудный қаласының полициясының кезекші бөліміне белгісіз біреулер үйінің маңайында достарымен серуендеп жүрген жеті жасар В.-ны ұрлап кеткені туралы хабарлама түскен. Қоңырау шалған әйел алғашында қызын өз бетімен іздеп көргенімен, бұл әрекеттері нәтиже бермегенін айтты. Сол кездің өзінде жедел қызметкерлер қымбат уақыттың жоғалғанын түсінді, сондықтан олар тез және үйлесімді әрекет ету керек. Қызды аман-есен табуға әлі де мүмкіндік болды.

Бірнеше сағаттан кейін қалада жоғалып кеткені туралы хабарланған қызды іздеуге ондаған еріктілер қосылды. Адамдар жертөлелерді,

шатырларды және қалың ағаштарды тексеріп, аумақты тізбектеп тарады. Бірінші күні олар бір шақырымнан астам радиуста бүкіл аумақты метр метрге дейін тексерді. Алайда, бәрі бекер болды.

Ал, тергеушілер болған оқиғаны анықтауға көмектесетін және баланы алып кеткен адамды көрген куәгерлерді іздеуге кірісті. Бірақ бұл жерде де ештеңеге қол жеткізілмеді.

Кем дегенде бір нәрсе айта алатын жалғыз адамдар аз. В кішкентай достары, онымен бірге жүргендер. Сол күні олар шаяндарды аулау үшін жақын маңдағы су қоймасына барды, дейді олар. Сол кезде оларға бейтаныс адам келіп, әңгіме бастады.

Қыздардың айтуынша, олардың қатерлі ісікке бара жатқанын білгеннен кейін, ол олардың көп болатын жерін көрсетуді ұсынды. Оның мінез-құлқы балаларды ескертті. Бірақ бейтаныс адаммен бірге баруға бірден келіскен аз. В емес. Олар көзден таса болғаннан кейін, балалар бірден қыздың ата-анасына не болғанын хабарлауға жүгірді.

Бәрі қалай болғанын айтып, өзінің жасына байланысты аз. В-дің достары күдіктінің келбетін егжей-тегжейлі сипаттай алмады. Олардың айтуынша, бұл 30-35 жастағы, орташа бойлы, қара былғары куртка мен көк шынжырлы джинсы киген Еуропалық адам. Балалармен тағы біраз жұмыс істегеннен кейін, полиция әлі де қылмыскердің шамамен фотороботын жасай алды, бірақ бұл сипаттамаға тым көп адамдар сәйкес келді.

Аз. В денесітек 22 мамырда табылды. Тергеушілер осыған ұқсас қылмыстар жасағаны үшін бұрын сотталғандармен жұмыс істеген кезде, сот сарапшылары бір күн бойы жұмысын тоқтатқан жоқ. Күдіктінің ДНҚ талдауының нәтижелерін олар қолда бар базаның деректерімен салыстырды. Дәл осы жерден жедел қызметкерлер ұзақ уақыт іздеген адам табылды. Материалдар белгілі бір аз. Л мұнда 2010 жылдан бері сақталған.

аз. Л іздеу және ұстау полицейлерге қажет емес еді. Ол бірнеше ай бойы ұрлық жасағаны үшін бас бостандығынан айыру орындарында болғаны анықталды. Шартты түрде мерзімінен бұрын босатылғаннан кейін ол бостандықты шектеу режимінің ережелерін бұзып, жергілікті учаскелік комиссияның белгісіне келуді тоқтатты. Бұл оны қайтадан түрмеге қайтару үшін жеткілікті болды. Бұл 2023 жылдың 29 сәуірінде, аз. В. жоғалғаннан бес күн өткен соң болды.

Сұрақтар:

1. Берілген жағдайда қылмыс жасаудың қауіп факторларын анықтаңыз.
2. Осы жағдайды талдау негізінде болашақта зорлық-зомбылық пен қылмыстың алдын алу факторларын тұжырымдаңыз.

Іс 3.

2023 жылғы 31 желтоқсанның 2024 жылғы 1 қаңтарға қараған түні Қарағандыда «Ежелгі Рим» мейрамханасында мекемеге келушілер мен мейрамхана қызметкерлері арасында төбелес болды. 1 қаңтарда, таңғы сағат

3-те, мейрамхананың жұмыс кестесіне сәйкес, мекеме жабыла бастады. Таңертеңгі сағат 4-те келушілерге мейрамхана жабылып жатқанын хабарлады және оны тастап кетуді ұсынды. Алайда, негізінен қазақтардан тұратын бір демалушы компания алкоголь жағдайында үй-жайдан кетуден бас тартты. Мейрамханадан кетуге келіспеу негізінде жұмысшылар мен демалушылар арасында жанжал туындады. «Ежелгі Римнің» иелері мен қызметкерлері мейрамханадан жабайы қонақтарды шығарды. Соңғылары бұған төзуден бас тартып, достарын көмекке шақырды. Көмек келген соң, олар мейрамханаға кіріп, иелері мен қызметкерлеріне қорлайтын сөздер айта бастады. Нәтижесінде, мейрамхана ауласында екі қақтығысушы тараптың арасында төбелес болды, оның барысында бір адам қаза тауып, тағы бірнеше адам жарақат алды.

Әр түрлі мәліметтер бойынша екі жақтан 14-тен 30-ға дейін адам қатысқан төбелес ұлтаралық сипатта болған жоқ, өйткені мейрамханадан кеткен қазақтар тобына армяндар, әзірбайжандар және қазақтардың өздері қарсы болды. Алайда, қазақтың қаза тапқанын, ал мейрамхананың иелері армяндар болғанын ескере отырып, қалада халық көп жиналатын митингке ұлтшыл қазақ және Әзірбайжан элементтерімен қызған армянға қарсы көңіл-күй пайда болды. Қарағандыда стихиялық наразылық акциялары басталды, әлеуметтік желілерде армяндарды қырғынға шақыру естіле бастады. Бірнеше армян отбасылары қырғыннан қорқып, қаладан кетті.

Сұрақтар:

1. Берілген жағдайда қылмыс жасаудың қауіп факторларын анықтаңыз.
2. Осы жағдайды талдау негізінде болашақта зорлық-зомбылық пен қылмыстың алдын алу факторларын тұжырымдаңыз.

Іс 4.

23 шілдеде сағат 21:00-де Сәтбаев полиция бөлімінің кезекші бөліміне бес жасар қыздың жоғалып кеткені туралы хабарлама келіп түсті. Қыздың отбасы Сәтбаевқа Жезқазғаннан туыстарына келді. Баланы аулаға еріп жүрмей серуендеуге жіберді. Жарты сағат бойы туыстары мен көршілері баланы өздігінен табуға тырысты, ол жай ғана ойнайды деп үміттенді. Іздеу сәтсіз аяқталғаннан кейін ата-аналар полицияға жүгінді.

Сағат 21: 10-да полиция бөлімінде «ЖҚАЖ» белгісі бойынша барлық жеке құрам көтерілді. Полицейлер жоғалған балаға бағдар жіберіп, іздеу шаралары басталды.

Баланың жоғалғаны туралы хабар және оны іздеуге көмектесу туралы үндеулер әлеуметтік желілер арқылы тез таралды. Баланы жақын маңдағы аулаларда, бос жерлерде, қараусыз қалған ғимараттарда, жертөлелерде, шатырларда, алдыңғы Бақтарда, қоқыс жәшіктерінде, қала шетінде және дала массивінде іздеді. Сонымен қатар, полицейлер бейнебақылау камераларынан жазбаларды қарады.

Ақырында полиция қызметкерлері көпқабатты үйдің кіреберісіне қарай бет алған ұқсас қызды көрді. Полиция үйді аралай бастады. Пәтерлердің бірінің тұрғыны ұйықтауға кедергі келтіріп, полиция қызметкерлерін кіргізуден бас тартты. Алайда полиция қызметкерлері пәтерге кіруді талап етті. Пәтер иесі өзінің алаңдаушылығын Мұқият жасырды. Баланы іздеуде жедел уәкілдер әр шкафтың астына, әр жиһаздың астына қарады. Нәтижесінде бала диванның астынан табылды. Ер адам қызды таспамен байлап, жасырды.

Күдікті сол жерде ұсталды. Еріктілерге қыздың табылғаны туралы хабарланды. Сырттағы адамдар айқайлап, қол шапалақтай бастады. Осы уақытта үйдің жанында мыңға жуық адам жиналды. Адамдар оларға зорлаушыны өзін-өзі сотқа беруді талап етті. Олар үйге апаратын жолдар мен кіреберіске баратын жолды жауып тастады. Полицейлердің Сәтбаев тұрғындарын тыныштандыруға тырысқанына қарамастан, олар сандық артықшылықты пайдаланып, күдіктінің пәтеріне кіріп, оған погром ұйымдастырды. Біраз уақыттан кейін полиция тәртіп бұзушыларды көшеге шығарып, кіреберістің кіреберісін жауып тастады.

Ашулы адамдар тобы сыртта тәртіпсіздіктер жасап жатқанда, полиция күдіктіні үйдің екінші жағындағы екінші қабаттан көршілерінің пәтері арқылы шығарып үлгерді. Ер адамды қала сыртына абайлап алып кетті. Мұны түсінген көпшілік полиция ғимаратына қарай бет алды. Тәртіпсіздіктер бүкіл қаланы шарпыды.

Сұрақтар:

1. Берілген жағдайда қылмыс жасаудың қауіп факторларын анықтаңыз.
2. Осы жағдайды талдау негізінде болашақта зорлық зомбылық пен қылмыстың алдын алу факторларын тұжырымдаңыз.

САБАҚ 2.

Сабақты өткізу әдісі:

Оқу тобы case-study технологиясын қолдана отырып, тапсырмаларды шешуді жүзеге асыратын үш шағын топқа бөлінеді.

-case-study технологиясын пайдалана отырып, шағын топтарда жұмыс істеу;

- қылмыстың негізгі көрсеткіштерін есептей білу, статистикалық деректерді талдау, оларға негізделген баға беру;

- алынған нәтижелерді талқылау және сабақ бойынша жалпы қорытынды.

Тапсырма 1.

А. қалалық полиция басқармасының Оңтүстік полиция бөлімі қызмет көрсететін аумақтағы жедел жағдай туралы төмендегі анықтаманың негізінде келесі тапсырмаларды орындаңыз.

1) көрсетілген аймақтағы қылмыс коэффициенті мен қылмыс құрылымын анықтаңыз.

2) қылмысқа әсер ететін негізгі криминогендік факторларды және оларды оқшаулау жолдарын көрсетіңіз.

А қаласы полиция басқармасының Оңтүстік полиция бөлімі қызмет көрсететін аумақтағы жедел жағдай туралы анықтама.

Қызмет көрсетілетін аумақ жаңа ғимараттар ауданы болып табылады. 2019 жылғы 1 қазандағы жағдай бойынша оның халқы 22 мың, 2020 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша – 38 мың, 2021 жылғы 1 сәуірдегі жағдай бойынша – 65 мың, 2022 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша – 75 мыңға жуық адамды құрады.

Аумағында: фабрика, 2 зауыт, 8 құрылыс ұйымы, 3 ғылыми-зерттеу мекемесі, педагогикалық ЖОО, құрылыс колледжі, 5 Азық-түлік дүкені, 1 супермаркет, 2 кафе бар.

Аумақта орман алқабы, шомылуға рұқсат етілген су қоймасы бар. Бұдан басқа: 4 мың оқушы оқитын 2 жалпы орта білім беретін мектеп және 700 адам оқитын 2 құрылыс колледжі; 6 мың адам тұратын 5 жатақхана; дамыған көлік коммуникациялары бар.

Шағын ауданның еңбекке қабілетті тұрғындарының көпшілігі қаланың басқа аудандарында жұмыс істейді.

Полиция бөлімінің штат саны-50 адам, жинақ негізінен қатардағы және кіші басшы құрамның есебінен 15% құрайды.

2022 жылы 101 қылмыс тіркелді, оның ішінде: қасақана кісі өлтіру – 2; денсаулыққа ауыр зиян келтіру – 4; зорлау – 3; тонау – 2; тонау – 5; ұрлық – 30, оның ішінде пәтерлерден – 21; Көлік құралдарын ұрлау – 10; бұзақылық – 14.

Тапсырма 2.

А. қаласының 120 қылмыстық ісін зерделеу барысында 45% жағдайда өзімшілдік қылмыс жасауға түрткі болғаны анықталды; зорлық-зомбылық қылмыстық әрекеттердің 25% -; анықтады; жүктелген міндеттерге жосықсыз қарау 10% қол сұғушылыққа себеп болды; қызғаныш пен кек негізінде 5% және қоғамдық имандылық пен тәртіпке құрметсіздік негізінде-15 % қылмыстық әрекеттер.

1) белгілі бір қылмыс тобының абсолютті санын есептеңіз.

2) алынған нәтижелерді кесте немесе дөңгелек диаграмма түрінде көрсетіңіз.

3) Алынған мәліметтерге сүйене отырып, құқық бұзушылықтың алдын алу шаралары болашақтағы жағдайға оң әсер етуі мүмкін екенін ұсыныңыз.

Тапсырма 3.

410 мың адам тұратын А. қаласында жыл ішінде 1 080 қылмыс тіркелген.

Осы кезеңде Б. қаласында 990 қылмыс тіркелді. Мұнда халық саны 330 мың адамды құрайды.

В. қаласында 950 мың тұрғыны бар аталған кезеңде 1 520 қылмыс тіркелді.

1) әр қаладағы 10 мың тұрғынға шаққанда қылмыстың қарқындылық коэффициентін есептеңіз.

2) осы қалалардың қайсысында бұл көрсеткіш ең жоғары екенін анықтаңыз.

САБАҚ 3.

Сабақты өткізу әдісі:

Оқу тобы екі командаға бөлінеді, олар істерді шешуі керек.

- кейстерді топтық талқылау;
- нақты практикалық жағдайларды талдау негізінде қылмыс жасаудың себептері мен жағдайларын анықтау.

- құқық бұзушылықтардың ситуациялық, Әлеуметтік және Виктимологиялық алдын алу шараларын әзірлеу;

- алынған нәтижелерді талқылау және сабақ бойынша жалпы қорытынды.

Іс 1.

Жетінші сынып оқушысы мектеп дәретханасында зорланған. Тараз қорқынышты оқиғаға толы. Дәл сол жерде мектеп дәретханасында сабақ кезінде 12 жасар қыз зорланған! Балалары да осы мектепте оқитын ата-аналар бұл оқиғаға таң қалып, бүгін оқу орнының әкімшілігіне ұшудың нақты талдауын ұйымдастырды! Қылмысқа күдікті барлық камераларда жарқырап тұрғаны белгілі болды, бірақ күдікті адамға ешкім назар аудармады.

Тараздағы мектеп аумағындағы көше дәретханасында жетінші сынып оқушысын зорлау туралы істе жаңа мәліметтер айтылды. Полицияның мәліметінше, күдікті 19 жыл бұрын зорлау үшін төрт жыл қызмет еткен.

«Бұл күдікті бұрын зорлағаны үшін сотталған болатын. 17 жасында. Төрт жыл колонияда жазасын өтеп, бір жыл шартты режимде өтті», - деді Жамбыл облысы полиция департаментінің бастығы О.

Мектеп аумағында орнатылған бейнебақылау камералары белгісіз ер адамның оқу орнын бір сағатқа жуық аралап жүргенін түсірді. Ешкім жауап берген жоқ.

«Осыны ескере отырып, үлкен жауапкершілік бар және мектеп басшысынан бастап педагогтарға дейін жауапкершілік жүктеледі, бүгінгі

таңда бес педагог қызметкер жұмыстан шығарылды», — деп түсіндірді Жамбыл облысы білім басқармасының бөлім бастығы Д.

Жаппай жұмыстан босату мектеп директорына, қызды сабақтан босатқан мұғалімге, кезекші мұғалімге, күзетшіге және бас мұғалімге қатысты болды. Сонымен қатар, мектеп инспекторы қызметінен босатылды, деп хабарлайды «Астана» телеарнасы полиция департаментінің басшысы О.-ға сілтеме жасап.

БАҚ-тың хабарлауынша, қазір зардап шеккен қыз ауруханада, психологтар онымен жұмыс істейді.

Іс көпшілікке жария етілгенде, ашуланған ата-аналар мектеп басшылығын мектепте дәретхана дұрыс жұмыс істемегені үшін жазалауды талап етті және оқу орнында болған бөгде адамға ешкім назар аудармады.

Сұрақтар:

1. Жасалған қылмыстың себептері мен шарттарын анықтаңыз.
2. Осы жағдайды талдау негізінде болашақта осындай құқық бұзушылықтардың ситуациялық және әлеуметтік алдын алу шараларын тұжырымдаңыз.

Іс 2.

5 қыркүйекте 23 жастағы ер адам Шет ауданының Бурма ауылындағы дүкендердің бірінің жанындағы жағымсыз қарым-қатынасқа байланысты өзінің жас ұлының танысының қолынан күштеп ұстап алып, белгісіз бағытқа қашып кетті. Осы факті бойынша ҚР ҚК 125-бабы 2-бөлігінің 5-тармағы бойынша «баланы ұрлау» сотқа дейінгі тергеу басталды. Біраз уақыттан кейін баланың денесі ауылдың шетінен табылды. ҚР ҚК 99-бабының 2-бөлігі («кісі өлтіру») бойынша қылмыстық іс тіркелді. Кейінірек іздеушінің 2014 жылдан бастап ұрланған сәбидің анасымен қарым-қатынаста болғаны белгілі болды. Ол онымен кездесті, бірақ қыздың туыстарын ұнатпағандықтан, олар ажырасып кетті. Кек алу үшін ол сүйіктісінің тәтесін балтамен өлтіріп, 9 жылға бас бостандығынан айырылды. Колонияда 4 жыл қызмет еткеннен кейін күдікті ақпан айында шартты түрде босатылды. Осыдан кейін ол бұрынғы қызымен қайтадан байланыс орнатуға тырысты. «Ол туған ауылына оралып, бұрынғы қыздың расположыласына ие болды. Бірақ ол онымен сөйлескісі келмеді. Сонымен қатар, осы уақытқа дейін ол ұлын тәрбиелеп үлгерді. Бұрынғы тұтқын өзара қарым - қатынасқа қол жеткізбей, оның сәбиін ұрлап, белгісіз бағытта қашып кетті», - деді күдіктінің ауылдастары.

Қайтыс болған үш жасар аз.Г. учаскелік полиция мен пробация қызметкерлерін әрекетсіздікке айыптады. Аз.Н. пікірі бойынша полицейлер оның шағымдарына уақытында жауап бермеді.

Қастандықтан кейін арнайы прокурорлар қызметі учаскелік және пробациялық бақылау қызметкерлерінің іс-әрекеттеріне құқықтық баға беру үшін тергеуді бастады.

Ер адам 2019 жылдың ақпанында әйелді өлтіргені үшін төрт жыл қызмет еткеннен кейін шартты түрде мерзімінен бұрын босатылып шықты.

Қайтыс болған баланың анасының айтуынша, ол пробация қызметіне бірнеше рет шағымданған. аз.С. бірақ қыздың айтуынша, олар оған ешқандай реакция жасаған жоқ. Нәтижесінде аз.С оны күштеп Қарағандыға апарып, ұрып-соғып, елге тастап кетті, сол жерден қашып кетті, содан кейін полицияға арыз жазды.

«Егер ол менің өтінішім бойынша іске кіріссе, оны колонияға қайтаратынын білді. Мен қорқыта бастадым. Мен өтінішті қайтарып алуға уәде бердім, бірақ үнемі бос емес учаскелік офицермен кездесе алмадым. Аз.А. осы уақытта ол ашуланып, ұлымды ұрлап кетті».

Оның айтуынша, ұрланған күні учаскелік полиция шақыруға 15 минуттан соң келген. Аз.Н. айтқандай, тағы төрт сағат бойы ол аз.С. және баланы іздеуге тырысты. Содан кейін ғана Қарағандыдан көмек шақырды.

Облыс полиция департаментінің баспасөз қызметінің басшысы Ж.С.тың айтуынша, Бурма ауылы Қарағандыдан 200 шақырым жерде орналасқан.

Сондай-ақ, ол қазіргі уақытта арнайы прокуратура қылмыстық істі тергеп жатқанын, оның шеңберінде Пробация қызметкерлері мен Бурма ауылының учаскелік полиция инспекторының іс-әрекеттеріне құқықтық баға берілетінін хабарлады.

Сұрақтар:

1. Жасалған қылмыстың себептері мен шарттарын анықтаңыз.
2. Осы жағдайды талдау негізінде болашақта осындай құқық бұзушылықтардың ситуациялық және әлеуметтік алдын алу шараларын тұжырымдаңыз.

3 ТАҚЫРЫП «ҚАУІПСІЗДІККЕ ПРОБЛЕМАЛЫҚ КӨЗҚАРАС»

САБАҚ 1.

Дайындық: флипчартта екі кестені бейнелеңіз. Біріншісі-полиция жұмысының дәстүрлі моделі жағдайындағы полиция қызметі. Екіншісі-сервистік полиция жағдайындағы полицияның қызметі.

1 нұсқа:

Мұғалім бір тыңдаушыны шақырады, бірінші кестеге бір белгі жазуды сұрайды, содан кейін екінші тыңдаушыны шақырады және оны жазуды сұрайды

бірінші кестедегі тағы бір белгі және т. б.

Екі кестедегі барлық белгілер толтырылғанша екінші кестеде де солай жасалады. Осылайша, барлық тыңдаушылар осы тапсырмаға қатысады. Содан кейін олар кестелерді талқылауға көшеді, әр жағдайда полиция жұмысының сипаттамаларын анықтайды.

2 нұсқа:

Кестені толтыру: ұсынылған фразалар көрсетілген кестеге бөлініп, жауапты негіздеп, модельдердің әрқайсысының ерекшеліктері туралы қорытынды жасау керек.

Сөз тіркестері: «құқық бұзушылыққа ден қою», «сенім қалыптастыру», «қызметтің ашықтығы», «заңдылық», «қылмысқа қарсы күрес», «құқық бұзушылықтың алдын алу», «проблемаларды шешу», «серіктестік», «жаза».

Дәстүрлі модель	Сервистік модель

Қорытындылар:

Полицияның дәстүрлі және сервистік моделінің айырмашылығы неде? Дәстүрлі полицияда басты мақсат қылмыспен күресуге бағытталған, ал басқару стилі қазірдің өзінде жасалған құқық бұзушылықтарға жауап беру болып табылады. Тиісінше, қылмыс пен құқық бұзушы объектілерге айналады, ал айыппұлдар, қамауға алу және айыптау түріндегі жазалау шараларының саны көрсеткіштерге айналады. Сервистік модельде миссия қауіпсіздік сезімін қамтамасыз ету және құқық бұзушылықтың алдын алу болып табылады. Мұндағы басты назар азаматтар мен қауымдастықтар, ал тиімділік көрсеткіштері – халықтың полицияға деген сенімі және қылмыстар саны.

САБАҚ 2.

Міндеттің шарты бойынша: қылмыстық-құқықтық статистикаға сәйкес х.қаласында өткен жылы республиканың барлық өңірлерінде

кәмелетке толмағандар жасаған мүліктік құқық бұзушылықтардың (ұрлықтың) өсуі байқалады.

Тапсырма:

1) САРА әдісін және қылмыс үшбұрышын қолдана отырып, кәмелетке толмағандар жасаған құқық бұзушылықтар (ұрлықтар) санының өсу себептерін офицерлер қалай талдайтынын талқылау.

2) балалардың ұрлық жасауының себептері мен шарттарын қалай анықтайды, олардың жасалу салдарын анықтайды?

3) осы мәселе бойынша шешімдер қалай әзірленеді?

4 ТАҚЫРЫП «СЕРВИСТІК ПОЛИЦИЯДАҒЫ ПСИХОЛОГИЯ ЖӘНЕ КОММУНИКАЦИЯ»

САБАҚ 1: «ПО қызметкерлерінің коммуникативтік құзыреттілігі»

«Өзін-Өзі Таныстыру» Жаттығуы

Жаттығудың мақсаты: табысты өзін-өзі таныстыру дағдыларын игеру, қарым-қатынас саласында оң имиджді қалыптастыру, өзіне деген сенімділікті дамыту, қоғамдық және әлеуметтік өзара әрекеттесудің негізгі кедергілерін түсіну.

Тапсырма. Бұл жаттығу топтық жұмыс түрінде жүзеге асырылады. Қатысушылар үш топқа бөлінеді. Әр топ ұсынылған шарттарға байланысты бір қатысушыны және өзін-өзі таныстыру мәтінін дайындайды:

- Жаңа учаскелік учаске тұрғындарына ұсынылады;
- Полиция қызметкері құқық бұзушылық жағдайында ұсынылады;
- Полицей өзін жасөспірімдер тобына таныстырады
- Т. б. және т. б.

Соңында топта өзін-өзі таныстыру нәтижелерін талқылауға болады (қажет болған жағдайда).

«Өтініш» Жаттығуы

Мақсаты: полиция қызметкерінің іс-әрекетінде мақсатқа жету үшін өтінішті дұрыс тұжырымдай білу.

Ресурстар: қажет емес.

Жаттығу барысы:

Топ жұптарға бөлінеді. Әр адам өзіне серіктес таңдап, оған жақындап, қандай да бір жақсылық сұрайды. Мысалы, сіз біраз уақытқа көзілдірік, фонтан қалам және т.б. сұрай аласыз. ойын нәтижелерін талқылау барысында қатысушылар ең тиімді және Тиімді өтініштер туралы әсерлерімен алмасады, өтініш беру процесінде өз жағдайын бағалайды және оның сұхбаттасушыға тигізген әсерін өтініш бойынша алынған «олжаларды» көрсетеді.

Егер сынақ жаттығуы сәтті болса, сіз оны қиындата аласыз: тәжірибеден жұптық жағдайларды ойнаңыз.

Мысалы: пәтерге / ауланы аралау кезінде пәтерге кіруді сұрау, Дели / жұбайы / қарт ата-аналары физикалық зорлық-зомбылыққа ұшырағаны туралы ақпарат келгенде пәтерге кіруді сұрау; мысалы, ұрланған батареялар осы үйдің ауласында жиналатыны туралы ақпарат болған кезде үйдің ауласын көрсетуді сұрау.

Осы жағдайларды ойнаған кезде қатысушылар рөлге үйренуі, заңдылықты есте сақтауы, икемділік, тапқырлық, қарым-қатынас жасауы, қаттылыққа жол бермеуі немесе әңгімелесушіге қысым көрсетуі керек.

«Жасырын мотив» рөлдік ойыны

Мақсаты: сұрақ қою дағдыларын дамыту; диалогқа кіруге итермелейтін мотивтер туралы түсініктерді кеңейту.

Ресурстар: жағдайларды сипаттайтын карталар.

Жаттығу барысы:

Рөлдік ойын өткізіледі, оған екі адам қатысады («полиция қызметкері» және «азамат»). «Қызметкердің» міндеті - «азаматтың» мінез-құлқының негізінде жатқан жасырын мотивті анықтау, оған «азаматтың» не әкелгенін, оның полицияға жүгінуінің нақты себептері қандай екенін түсіну.

Жағдайлардың мысалдары:

1. Сізге азамат келіп, көршісіне шағымданады. Сіз оның жасырын мотивтерін орнатуыңыз керек. Шынайы проблема және жасырын себептер жанжал, кек, қызғаныш және т. б. болуы мүмкін.

2. Соңғы екі аптада төртінші рет сіздің сайтыңыздағы тұрғын мас күйеуі оны өлтірмекші екендігі туралы хабарлама алады (жасырын себеп – ол бірге тұруды жоспарлап отырған басқа ер адамнан жүкті, бірақ күйеуіне бұл туралы айта алмайды, өйткені ол оны кінәлі еткісі келеді).

Жағдайларды жоғалтқаннан кейін талқылау ұйымдастырылады.

«Үш жауап» Жаттығуы

Мақсаты: коммуникативтік құзыреттілікті дамыту және қарым-қатынастың интонациялық шкаласын кеңейту.

Ресурстар: жағдайларды сипаттайтын карталар.

Жаттығу барысы:

Жүргізуші (сабақ процесінде қатысушыларды бақылауы, қарым-қатынаста қиындықтар негізінде) қатысушылар арасында келесі проблемалық кәсіби жағдайларды бөледі:

- сізді сыбайлас жемқорлық мінез-құлқына итермелейтін азаматпен;
- сіздің кәсіби қызметіңізді және сізбен қарым-қатынас процесін бейнетүсіруді жүзеге асыратын азаматпен;
- жаппай тәртіпсіздіктерді жөндейтін көптеген футбол жанкүйерлерімен;
- сіздің заңды талаптарыңызға бағынбайтын азаматтармен;
- іс-шараны ұйымдастыру және оның қауіпсіздігін қамтамасыз ету деңгейіне қатысты наразылық білдіретін шетелдік қонақтар мен туристермен;
- теңгерімсіз және агрессивті азаматтармен;
- құқық қорғау органдарының басшыларымен өз байланыстарына қауіп төндіретін және өзіне ерекше қатынасты талап ететін жоғары лауазымды адамдармен;
- сізден сұхбат алуға тырысатын журналистермен (алдын-ала келісусіз);
- сіздің заңды талаптарыңызға бағынбайтын және өзіне ерекше қатынасты талап ететін құқық қорғау органдарының қызметкерлерімен;
- мас күйінде жүрген және айналадағы азаматтар үшін қауіп төндіретін адамдармен.

Әрбір қатысушы бұл жағдайды топқа хабарлайды, содан кейін олардың жауаптарының үш нұсқасын көрсетеді. Опциялардың бірі сенімді

мінез – құлықты, екіншісі агрессивті, талапшыл, қорлаушы мінез – құлықты көрсетуі керек, ал тағы бір жауап-қатысушының қиялдағы жағдайдағы сенімсіз мінез-құлық. Жауаптардың барлық үш нұсқасы дәл қазір қандай нұсқа көрсетілетіні туралы алдын ала хабарландырусыз көрсетіледі. Көрсетілімнен кейін топ естіген және көрген жауап туралы өз әсерлерін хабарлайды. Көрермендердің әрқайсысы өзінің жеке пікірі бойынша ұсынылған жауап нұсқасының қандай екендігі туралы өз болжамдарымен бөлісуі керек: агрессивті, сенімді немесе сенімсіз. Қатысушы-орындаушы топтың барлық әсерлерін жинайды және басқа Жауап нұсқасын көрсетеді. Топтың болжау еркіндігі болуы үшін қатысушыларға кез-келген ретпен үш жауап беріледі.

Бұл жаттығуды орындау шарттарын түсіндірген кезде, жүргізуші еліктеу ықтималдығын болдырмау үшін мысалдармен жауап бермегені жөн. Қатысушыларға агрессивті жауаптың нұсқасын, содан кейін сенімсіз жауаптың нұсқасын және екі шектен тыс сенімді мінез-құлықты іздеуді ұсынған дұрыс. Мұнда күтпеген және жағымсыз жағдайға тап болған біз үшін ең қажет нәрсе-көп жағдайда сенімді жауап беру мүмкіндігі екендігі туралы пікір айтуға болады. Агрессивті мінез-құлық өзін-өзі бағалауды сақтауға көмектеседі, бірақ қарым-қатынас серіктесінің өзін-өзі бағалауына зиян келтіреді. Сенімсіз мінез-құлық, керісінше, жеке өзін-өзі қорлау арқылы қарама-қарсы тараптың өзін-өзі бағалауына ұқыпты қарау елесін сақтайды. Тек сенімді мінез-құлық, ең үлкен жетістікпен, сұхбаттасушының қадір-қасиетіне әсер етпеуге және өзін-өзі бағалауды сақтауға мүмкіндік береді.

Біріншіден, көбінесе сенімді жауапты топ агрессияның немесе сенімсіз, жалықтыратын мінез-құлықтың тағы бір нұсқасы ретінде қабылдайды. «Орта жолға» кіру өте қиын екені анықталды. Екіншіден, қатысушылардың тағы екі тобы көрінеді, олардың біреуінде үш жауаптың агрессияның айқын реңктері бар, ал екіншісінде сенімсіз мінез – құлық бар. Бұл ашылулар кейбір қатысушыларды қатты таң қалдыруы және толқытуы мүмкін, бұл өте үлкен пікірталас тудырады. Үшіншіден, жауап нұсқаларының бірін көрсетуден бас тарту бар. Әдетте, бұл бас тартулар екі себепке байланысты.

Бұл жаттығуды талқылаудың жиі кездесетін нәтижелерінің бірі-әңгімелесушілердің бір-бірін дұрыс түсінбеуіне байланысты жанжал жағдайларының себептері жаттығуда айқын көрініс тапты. Біреуі оның өте сыпайы, ұқыпты екеніне сенімді, ал екіншісі тек агрессияны естиді. Біреуі үшін сенімсіз мінез-құлық, екіншісі үшін төзгісіз дәрежелік болуы мүмкін. «Үш жауап» жаттығуын өткізгеннен кейін бұл мәселе енді психологтың қиялы болып көрінбейді. Демек, өзін-өзі диагностикалаудан басқа, әр қатысушы өз қалауынша түсінілгеніне сенімді болу үшін қарым-қатынастың әртүрлі нұсқаларын жаттықтырумен байланысты түзету реакциясы да туындайды.

Бұл жаттығуда қатысушылардың тағы бір тобы бар және кейде көрінеді, олардың интонациялық шкаласы соншалықты қысылғандығымен

ерекшеленеді, топ кейде агрессивті, сенімді және сенімсіз жауаптың қай жерде көрсетілгенін ажырата алмайды. Барлық үш нұсқа бір-біріне ұқсас. Бұл топтың қиындықтарын талқылау кезінде мұндай адамдар өздеріне сенімсіздік тудырады, тұйық, жасырын, шынайы емес болып көрінеді деген ақпарат жиі пайда болады, бірақ іс жүзінде бұл міндетті емес.

САБАҚ 2: «Белгісіздік жағдайында шешім қабылдау»

«Стратегия» Жаттығуы

Мақсаты: қолда бар ақпарат пен іс-қимыл шарттарына сүйене отырып, шешім қабылдау қабілетін дамыту.

Ресурстар: жағдайды сипаттайтын карталар.

Жаттығу барысы:

Жаттықтырушы қатысушыларды топтарға бөледі. Ол әр топқа белгісіздік жағдайын бейнелейтін іс қысқаша сипатталған картаны ұсынады. Қатысушылардың міндеті-қолда бар ақпаратты өлшеу, бірнеше шешімдердің жобасын жасау және осы шешімдердің әрқайсысының салдарын болжау.

Ынталандыру материалы:

1 карта. *Қаланың шетінде қыз жоғалып кетті. Жасы-5 жыл. Жыл мезгілі-тамыз. Аутизм спектрінің бұзылуы диагнозы бар. Көршілер мен туыстарының сөздерінен ол ашық терезеге шығып, қашып кетті. Бұл бірінші рет емес. Бала жоғалған кезде-таңғы сағат 8-де мен 18 және 13 жастағы үлкен әпкелеріммен үй таптым. Жоғалған сәттің өзі әпкелер ұйықтап жатқанда көрінбеді.*

2 карта. *«102» телефонына қоңырау шалып, анасы 15 жасар ұлының бөлмеде жабылғанын және ашпайтынын хабарлады. Жабылмас бұрын, олар ұлының нашар оқитынын және 9-сыныпты бітіргеннен кейін колледжге түсе алмайтындығы туралы жанжалға тап болды. Анасы оны «мылқау», «ештеңеге ұмтылмайды» және «көшеден кек алады» немесе «мүлдем түрмеге жабылады»деп қорлады. Ұлы ашуланып, анасын ұятқа қалдырғаннан гөрі тамырларын ашқаны жақсы деп айқайлады және осы сөздерден кейін бөлменің есігін жауып тастады. Жыл мезгілі-қыс, суық аймақ (мысалы, Қостанай облысы).*

3 Карта. *«102» пультіне көрші пәтерде шу бар және күдікті тыныштық орнады деген хабарлама келіп түсті. Қоңырау шалған қарт әйел үнемі шу шығаратын, «не істегенін жасайтын», «ұят»жастардың сол жерде тұратынын айтты. Ал қазір, оның сөзімен айтқанда, соғып тұрған ыдыс-аяқ пен төбелестің дыбыстары болды. Содан кейін бәрі күрт басылды. Бұл жағдайда пәтерден. Көршісінің сөзінен ешкім шықпады.*

Анықтама: бұл әйел әртүрлі себептермен бірнеше рет полиция шақырады, соның ішінде әртүрлі көршілерге шағымданады.

4 карта. «102» пультіне колледжден студенттен қоңырау түсті. Телефон арқылы қоңырау шалушы оның мұғалімі жүйелі түрде қарғысқа жол беретініне шағымданды, ал қазір егер студент оның өтініштерін орындамаса, шетелдік бақылауға белгі қоймаймын деп қорқытуда.

«Қарсыласу» рөлдік ойыны

Мақсаты: сендіру арқылы басқа адамның жеке басына әсер ету қабілетін дамыту және басқаның манипуляцияларын тану және оған қарсы тұру қабілетін дамыту.

Жаттығу барысы:

Келесі жағдайларды ойнау керек:

1. Сіз азаматты әкімшілік құқық бұзушылық үшін ұстадыңыз, қарым-қатынас барысында ол «келісуді» және оның әкімшілік құқық бұзушылық туралы хаттама жасамауды ұсынады.

2. Сіз заңсыз әрекеттердің жолын кесесіз, ал құқық бұзушы сізге дәрекілікпен жауап береді, сіздің қадір-қасиетіңізді төмендетеді, Сіздің тарапыңыздан дәрекіліктің көріністеріне қол жеткізуге тырысады және оны сізді біржақты деп айыптау үшін сылтау ретінде пайдаланады, осылайша сіз қабылдаған шешімдердің күшін жоюға тырысады.

«Агрессивті азамат» рөлдік ойыны

Мақсаты: әртүрлі жағдайларда бағдарлау психотехникасын қалыптастыру-эмпатия, жағдайды эмоционалды түрде жеңілдету, өзін-өзі реттеу, қарым-қатынас процесінде азаматтардың психологиялық жағдайы мен мінез-құлқының өзгеруі.

Ресурстар: жағдайларды сипаттайтын карталар.

Жаттығу барысы:

Қатысушылар 3-4 адамнан тұратын кіші топтарға бөлінеді. Әрбір кіші топқа жағдайды сипаттайтын карта беріледі. Тапсырма-сервистік полиция саясатын қолдана отырып, жағдайды ойнау.

Жағдайлардың мысалдары:

1. Тағы бір рейд кезінде сіз психикалық ауытқулары бар әйелді кездестірдіңіз, онымен сөйлесуге тырысыңыз.

2. Сіз агрессивті, қозған, ашуланған күйдесіз және отбасылық-тұрмыстық жанжалды шешуге шұғыл түрде баруыңыз керек.

3. Көшеде мас күйінде екі азамат арасында төбелес болды. Сіздің әрекеттеріңіз?

4. Сіз полиция қызметкерлерінің іс-әрекеттеріне күрт теріс баға берген азаматтармен сөйлесуіңіз керек, олар сізді біржақты деп айыптайды.

5. Қарым-қатынасты жүзеге асырыңыз: бұрын сотталған, шартты түрде сотталған азаматтармен; күйзеліске ұшыраған, күйзеліске ұшыраған азаматтармен.

Жағдайларды жоғалтқаннан кейін талқылау ұйымдастырылады.

САБАҚ 3: ҚАҚТЫҒЫСТАРДЫҢ АЛДЫН АЛУ ЖӘНЕ ЖЕҢУ

«Істермен жұмыс» Жаттығуы

(әр жағдайда бейнелерді қарау, талдау және әрекет алгоритмін құру)

Мақсаты: жанжалдарды шешудің тиімді стратегияларын қолдану дағдыларын дамыту.

Ресурстар: азаматтар мен полиция қызметкерлерінің қатысуымен қақтығыстар бейнеленген бейнежазбалар, проектор.

Жаттығу барысы:

Қатысушылар 3-4 адамнан тұратын топтарға бөлінеді. Әр топқа арналған жаттықтырушы бейне мазмұнын көруді ұйымдастырады. Қарау аяқталғаннан кейін әр топ полиция қызметкерінің қателіктерін атап өтеді және осы жағдайдағы мінез-құлықтың тиімді стратегиясын сипаттайды. Мұның себебін түсіндіреді.

«Пышақтың ұшында» Жаттығуы

Мақсаты: жанжалды жағдайларда мінез-құлық шешімдерін табу дағдыларын дамыту.

Ресурстар: қажет емес.

Жаттығу барысы:

Білім алушыларға кіріспе беріледі және рөлдерді орындаумен жағдай ойнатылады (бұзақылармен жанжал, кемпірлердің наразылығы, үй жанжалына шақыру, азаматтың орынсыз мінез-құлқы және т. б.)

Ішкі істер органдарының жұмысында төтенше жағдайлардың туындау мүмкіндігі өте зор, және Біз көбінесе әртүрлі тосынсыйларға мүлдем дайын емеспіз. Кейде артықшылық біздің тарапымызда емес екені анық. Көмек күтетін жер жоқ. Бұл жағдайда жалғыз қару

біз үшін сөз болуы мүмкін. Біз үйдің кіреберісін басып алған қылмыскерлер тобына қарсы тұра аламыз ба? Шынында да, мұндай төтенше жағдайда, мүмкін, бұл сөз де көмектеспейді. Құрылған позициядан шығудың жолын табу ерекше тәсілді қажет етеді. Мұндай топтың әрекеттері, көбінесе тосынсыйға және өз түрінің болуының артықшылығына негізделген, арандатушылық болуы мүмкін. Ішкі істер органдарының қызметкеріне өнертабыс, қиял, тапқырлық көмектеседі. Біз «бұзақылар» тобы бір адамға қарсы 3-4 адамнан тұратындай етіп бөлеміз.

«Бұзақылар» өз сөздерінде ішкі істер органдарына агрессивті, қызметкерлерді «бұзылған» Өмір үшін айыптайды, олардың бірінде ойнағысы келеді. Кенеттен баспалдақта өз пәтеріне көтерілген «ішкі істер органдарының қызметкері» қадамдары таратылады. Кездесу...

«Қызметкердің» міндеті-қазіргі жағдайдан ең тиімді шығуды іздеу.

«Бұрынғы қақтығыс» рөлдік ойыны

Мақсаты: тренингте алған тәжірибені бекіту.

Ресурстар: қажет емес.

Жаттығу барысы:

Қатысушылардың әрқайсысы бір кездері куә болған немесе қатысқан жанжал туралы кезек-кезек айтады. Бұл оқиға қатысушылардың қатысуымен одан әрі рөлдік ойынның сценарийі болуы керек. Диктор тек рөлдік ойынның жазушысы және режиссері бола алмайды, бірнеше түсірілім жасай алады және т. б.

Қатысушыларға барынша еркіндік беріледі. Жүргізуші тарапынан бір ғана шарт болуы керек: әрбір жанжалополучаға келумен қауіпсіз аяқталуы керек.

4 САБАҚ: КӨШБАСШЫЛЫҚ ЖӘНЕ КОМАНДАЛЫҚ ЖҰМЫС *«Екі тақырып» Жаттығуы*

Мақсаты: қарым-қатынас серіктесінің назарын аудару, оны процеске тарту және оны одақтас ету дағдыларын дамыту.

Ресурстар: әртүрлі тақырыптардың қысқаша тұжырымдары бар карталар.

Жаттығу барысы:

Жұптық жұмыс: әр жұп әртүрлі тақырыптардың қысқаша тұжырымдары бар карталарды алады. Ерлі-зайыптылардың әрқайсысының міндеті-диалог барысында карталарды ашпай, екіншісін өз тақырыбын немесе онымен байланысты мәселелерді талқылауға «сүйреуге» тырысу. Әңгіме барысында әр қатысушы икемділікті, түзету әдістерін және т. б. қолдануы керек.

«Кез келген адам туралы дәріс» Жаттығуы

Мақсаты: қарым-қатынас серіктесіне әңгімелесуді қолдауға көмектесу, серіктестік қарым-қатынастағы жалпы проблемаларды анықтау, ынтымақтастық дағдыларын дамыту.

Ресурстар: әңгімеге арналған иллюстрациялары бар слайдтар.

Жаттығу барысы:

Жұпта жұмыс істеу: ерлі-зайыптыларға тапсырма беріледі: біреуі 2 минут бойы, тоқтаусыз, суреттегі оқиғаны жүргізеді, екіншісі біріншісіне қиыншылыққа тап болған секундтарда көмектеседі. Процеске қойылатын талаптар: сурет ашылады және уақыт бірден есептеледі, оқиға сол секундта басталады, екі қатысушы да белсенді қатысуы керек.

Жаттығу қорытындысы бойынша процесті талдау жасалады.

Шарттарды қиындатуға болады: әңгіме 3 минутқа созылады, 2 емес, көп адам қатысады.

«Ыңғайлы қарым-қатынас» Жаттығуы

Мақсаты: қарым-қатынас серіктесімен ортақ нәрсені анықтау және әңгімелесуді қолдау дағдыларын дамыту.

Ресурстар: қажет емес.

Жаттығу барысы:

Қатысушылар топтарға бөлінеді. Оларға 7 минут ішінде жалпы тақырыпты табуға және оны құрметпен және белсенді ұстауға тапсырма

беріледі. Жұмыс аяқталғаннан кейін бір-біріне түзету процесінде қандай қиындықтар туындағаны, мұндай қиындықтар немен байланысты екендігі туралы дебрифинг жүргізіледі.

САБАҚ 5: ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ ЖАҒДАЙДЫ БАСҚАРУ

«Мен мықтымын – мен әлсізмін» Жаттығуы

Мақсаты: топ мүшелеріне сенімді мінез-құлықты сенімсізден ажыратуға көмектесу, рөлдік жоғалту арқылы өзіне деген сенімділікті дамыту.

Уақыты: 10 мин.

Материалдар: қажет емес.

Процедура: қатысушылар жұпқа бөлініп, айналады әрқайсысы бір-біріне қарама-қарсы. Жұптағы бірінші қатысушы қолын алға созады. Жұптағы екінші қатысушы серіктесінің қолын жоғарыдан басу арқылы түсіруге тырысады. Ерлі-зайыптылардың бірінші мүшесі «Мен мықтымын» деп дауыстап және батыл сөйлей отырып, қолын ұстауға тырысуы керек. Енді біз де қайталаймыз, бірақ жұптағы бірінші қатысушы «мен әлсізмін» дейді, оны тиісті интонациямен айтады, яғни. тыныш, көңілсіз. Ауыстыруға тырысыңыз.

Сұрақтар:

Қолыңызды ұстау Сізге қашан оңай болды: бірінші немесе екінші жағдайда?

Неліктен сіз қалай ойлайсыз?

Бұл жаттығуды орындау кезінде сізде қандай сезімдер болды?

Сіз айтқан «мен күштімін», «мен әлсізмін» тіркестері тапсырманы орындауға қандай әсер етті?

«Көл беті» Жаттығуы

Ыңғайлы отырыңыз немесе жатыңыз. Терең тыныс алыңыз... және баяу созылу... Тағы да терең тыныс... және сіздер... Келесі демде көзіңізді жоғары көтеріңіз... дем шығарған кезде көзіңізді жұмып, демалыңыз.

Әр деммен сіз релаксациямен дем аласыз..., ал дем шығару кезінде кернеуді шығарыңыз.

Басыңызды босаңсытып, бүкіл денеңізге ішкі көзқараспен жүріңіз..., бет..., көздер..., қастар..., щеки..., мұрын..., еріндер..., тіл..., жақтар..., мойынды босаңсыту..., иық..., қолдар..., арқа бұлшықеттерін босаңсыту..., кеуде..., іш..., бөкселерді босаңсыту..., жамбас..., тізе..., төменгі аяқтар..., аяқ...

Сіздің денеңіз толығымен босаңсыған кезде, көлдің мінсіз тыныш бетін елестетіп көріңіз...

Сіз оған қараған кезде, бұл мазасыздықты, шамадан тыс эмоционалдылықты азайтуға көмектеседі, сонымен қатар ішкі тыныштықты, тыныштық пен тыныштықты қалыптастыруға көмектеседі.

Көлдің мінсіз тыныш бетін елестетіп көріңіз. Оның беті айна сияқты. Ол күнді, көгілдір аспанды, баяу жүзетін ауа бұлттарын және жағалаудың

жасыл желектеріне батып бара жатқанын көрсетеді. Тек осы керемет сұлулыққа назар аударыңыз және таңданыңыз. Осы тыныштыққа толғаныңызды сезініңіз және оған ерігендей болыңыз.

Осы күйді бес-он минутқа дейін сақтай отырып, осы жерде болыңыз. Сонымен қатар, сіз суретті сипаттай аласыз, оның егжей-тегжейін қарап, онда көргендеріңізді тізімдей аласыз.

«Тыныс Алу» Жаттығуы

Мақсаты: Өзін-өзі реттеу дағдыларын дамыту

Ресурстар: қажет емес.

Нұсқаулық: отырыңыз, демалыңыз. Дем алыңыз, жай ғана емес... ал 1,2,3,4 – дем алу, 1,2,3 – дем алу, ал 1,2,3,4 – дем шығару. Біз кеудеге емес, асқазанға дем аламыз! Тағы бір рет дем алыңыз, ұстаныңыз және дем шығарыңыз. Мұндай жаттығу күніне 3-5 минут ішінде жасалады.

«Шам» Жаттығуы

Мақсаты: Өзін-өзі реттеу дағдыларын дамыту.

Ресурстар: қажет емес.

Нұсқаулық: сіздің алдыңызда үлкен шам тұрғанын елестетіп көріңіз. Дем алып, шамды бір дем шығаруға тырысыңыз. Тағы да.

Енді алдыңызда 5 кішкентай шамды елестетіп көріңіз. Терең дем алып, бұл шамдарды дем шығарудың кішкене бөліктерімен үрлеңіз. Тағы да. Сергітетін әсері бар тыныс алу жаттығулары.

«Құлып» Жаттығуы

Мақсаты: Өзін-өзі реттеу дағдыларын дамыту.

Ресурстар: қажет емес.

Нұсқаулық: бастапқы позиция – отыру, денесі түзетілген, қолдары тізелерінде, «құлып» күйінде. Дем алыңыз, сонымен бірге қолдар алақандарыңызбен алға қарай көтеріледі. Тыныс алу (3 секунд), ауыз арқылы қатты дем шығару, қолдар тізеге түседі.

«Ха–тыныс алу» Жаттығуы

Мақсаты: Өзін-өзі реттеу дағдыларын дамыту.

Ресурстар: қажет емес.

Нұсқаулық: бастапқы позиция – тұру, аяқтар иық енінде, қолдар магистраль бойымен. Терең дем алыңыз, қолыңызды бүйірлеріңізден жоғары көтеріңіз. Тыныс алу (3 секунд). Дем шығару-дене күрт алға қарай еңкейеді, қолдар алдынан төмен түседі, «ха!».

Әдебиеттер

1. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. 1948 жылғы 10 желтоқсандағы Бас Ассамблеяның 217 А (III) қарарымен қабылданды және жарияланды [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.
2. Лауазымды тұлғалардың құқықтық тәртіпті сақтау жөніндегі мінез-құлық кодексі. БҰҰ Бас Ассамблеясының 1979 жылғы 17 желтоқсандағы 34/169 қарарымен қабылданды
3. Құқықтық тәртіпті сақтау жөніндегі органдарға арналған халықаралық стандарттар. Нью-Йорк, Женева, 1996 [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.
4. Бала құқықтары туралы Декларация (1959 жылғы 20 қарашадағы Бас Ассамблеяның 1386 а (XIV) қарарымен жарияланған) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.
5. Бала құқықтары туралы Конвенция. (Нью-Йорк, 20 қараша 1989 ж.) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.
6. Полиция қызметкерлеріне арналған Адам құқықтарының стандарттары мен практикасы, полиция қызметкерлеріне арналған Адам құқықтары жөніндегі жәрдемақы Нью-Йорк, Женева, 2003 [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.
7. Адам құқықтары және құқықтық тәртіпті сақтау. Адам құқықтары жөніндегі Нұсқаулық. Нью-Йорк және Женева, 2002 [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>
8. Қазақстан Республикасының Конституциясы, 1995 жылғы 30 тамызда республикалық референдумда қабылданды. 2022 жылғы 17 қыркүйектегі № 142-VII ҚРЗ) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>
9. «Қазақстан Республикасының 2030 жылға дейінгі құқықтық саясат тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 15 қазандағы № 674 Жарлығы [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.
10. «Қазақстан Республикасында мемлекеттік басқаруды дамытудың 2030 жылға дейінгі тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Президентінің 2021 жылғы 26 ақпандағы № 522 Жарлығы: «Адам орталықтандырылған» модельді – «ең алдымен адамдар» құру [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.
11. Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексі 2014 жылғы 5 шілдедегі № 235-V ҚРЗ (20.06.2024 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>
12. Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 3 шілдедегі № 226-V Қылмыстық кодексі (20.06.2024 ж. жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.

13. Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 4 шілдедегі № 231-V Қылмыстық - процестік кодексі (ДМ. 29.06.23 ж. № 58-VII) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.

14. Қазақстан Республикасының 2014 жылғы 5 шілдедегі № 234-V Қылмыстық-атқару кодексі(28.05.2024 ж.жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.

15. Қазақстан Республикасының 1994 жылғы 27 желтоқсандағы Азаматтық кодексі (Жалпы бөлім) (2024 жылғы 21 мамырдағы өзгерістер мен толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.

16. Қазақстан Республикасының 2015 жылғы 31 қазандағы № 377-V Азаматтық іс жүргізу кодексі(19.06.24 ж. № 94-VIII өзгерістер мен толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.

17. «Тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу туралы»Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 4 желтоқсандағы № 214-IV Заңы(16.06.2024 ж.жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.

18. «Құқық бұзушылықтың алдын алу туралы» Қазақстан Республикасының 2010 жылғы 29 сәуірдегі № 271-IV Заңы (01.06.2024 ж.жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

19. «Ерлер мен әйелдердің тең құқықтары мен тең мүмкіндіктерінің мемлекеттік кепілдіктері туралы»Қазақстан Республикасының 2009 жылғы 8 желтоқсандағы № 223-IV Заңы(01.07.2021 ж.өзгерістер мен толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

20. «Азаматтардың қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуге қатысуы туралы» 2004 жылғы 9 шілдедегі № 590 Қазақстан Республикасының Заңы (01.05.2023 жағдай бойынша өзгерістермен және толықтырулармен) [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

21. «Учаскелік полиция пунктiнiң, учаскелiк полиция инспекторларының және олардың көмекшiлерiнiң жұмысын ұйымдастыруға жауапты учаскелiк полиция инспекторларының қызметiн ұйымдастыру қағидаларын бекiту туралы» Қазақстан Республикасы ІІМ-нiң 2015 жылғы 29 желтоқсандағы Бұйрығы [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>.

22. «Қазақстан Республикасының халықаралық шарттарының нормаларын қолдану туралы» Жоғарғы Соттың 2008 жылғы 10 шілдедегі № 1 нормативтік қаулысы [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

23. «Қоғаммен әріптестікте қоғамдық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің 2024-2028 жылдарға арналған (құқық бұзушылықтың алдын алу саласында) тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023

жылғы 29 желтоқсандағы № 1233 қаулысы [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

24. Қазақстан Республикасының Президенті Н.Назарбаевтың 2018 жылғы 5 қазандағы «қазақстандықтардың әл-ауқатының өсуі: табыс пен тұрмыс сапасын арттыру» атты Қазақстан халқына Жолдауы [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

25. Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2019 жылғы 2 қыркүйектегі «сындарлы қоғамдық диалог – Қазақстанның тұрақтылығы мен өркендеуінің негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауы [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

26. Мемлекет басшысы Қ. К. Тоқаевтың 2020 жылғы 1 қыркүйектегі Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан Жаңа шындықта: іс-қимыл уақыты» [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

27. Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2021 жылғы 1 қыркүйектегі «Халық бірлігі және жүйелі реформалар - ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауы [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

28. Мемлекет басшысы Қ.К. Тоқаевтың 2022 жылғы 16 наурыздағы «Халық бірлігі және жүйелі реформалар – ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына Жолдауы [Электрондық ресурс]. - Қол жеткізу режимі: <http://adilet.zan.kz>

29. Миндагулов А.Х. Профилактика преступлений: Учебник. Алматы: NAS, 2005. С. 45

30. Проблемы формирования «нулевой терпимости» к правонарушениям в обществе. Научно-практическое пособие. Коллектив авторов. Астана: Академия правоохранительных органов, 2018. – 149 с.

31. Мухаметкалиев Н.Ж. Актуальные проблемы организации, управления и администрирования в ОВД: учебное пособие. Алматы, ADAL KITAP, 2023

32. Проблемно-ориентированный подход в полицейской деятельности Астана, 2021.

33. Аннеке Оссе. Принципы деятельности полиции. Методическое пособие по правам человека, перевод на русский язык Н.Ишевской Москва, 2006, ISBN/13: 978 90 6463 175 7 (русс.)

34. Ясмин Хунг. Учебное пособие по добропорядочности полиции Женевский центр по управлению в секторе безопасности, Женева, Швейцария, 2019, ISBN: 978-92-9222-400.

35. Международный опыт осуществления полицейской деятельности в партнерстве с сообществом Институт Общественных Политик, Кишинев, 2017.

36. Взаимодействие милиции с общественностью в Центральной Азии: извлеченные уроки и накопленный опыт в Кыргызстане, Таджикистане и Узбекистане. Доклад. Управление организации объединенных наций по наркотикам, 2021.

37. Статус полиции: международные стандарты и зарубежное законодательство / Под общ. ред. Е. А. Крапивина Москва, 2021. – 604 с.

38. Л. В. Кузнецова, Е. В. Миронов, А. Б. Бояркин. Аналитическая работа в территориальных органах МВД России на районном уровне. Учебно-методическое пособие Барнаульский юридический институт Министерства внутренних дел Российской Федерации», 2017.

39. Международный опыт по системе оценки работы полиции и рекомендации для республики Казахстан - 48 с. Подготовлено Центром исследования правовой политики (LPRC) и Центром политико-правовых реформ (CPLR) в рамках проекта «Сервис-ориентированная модель демократической полиции», Алматы, 2021,

40. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом Составлено Старшим полицейским советником при Генеральном секретаре ОБСЕ, Вена, 2008.

41. Реформирование полиции. Опыт Украины, Грузии, Молдовы.

Подготовлено Центром исследования правовой политики (LPRC) и Центром политико-правовых реформ (CPLR) в рамках проекта «Сервис-ориентированная модель демократической полиции», Алматы, 2022.

42. Системы полицейской информации и разведки Управление организации объединенных наций по наркотикам и преступности, Вена, 2020

43. Материалы тренинга «Проблемно-ориентированный подход в полицейской деятельности. Инструменты анализа» Пилотный проект МВД «Казахстанская сервисная модель полиции», Астана, 2021.

44. Агапов А.Б. Административная ответственность: учебник для магистров 4-е изд., перераб. и доп. М.: Юрайт, 2012. - 435 с.

46. Абдрахманов Б.Е. Административная деликтология в Республике Казахстан (концептуальные теоретические и методологические проблемы Алматы: ЭрекетПринт, 2010. - 45 с.

47. Bard M. Family Crisis Intervention — From Concept to Implementation. Washington, Dept. Of Justice, 1974. — P. 11.

48. Павловский Н.Ю., Пылев С.С. 61 вопрос, 61 ответ: о службе и учебе полицейских штата Орегон (США) М., 1997. — С. 7.

49. Адалиев Н.К. Становление и эволюция «сервисной» полиции: исторические и современные аспекты. Журнал «Вестник Академии правовых органов при Генеральной прокуратуре». 2020. № 4. С 10-16.

50. Биекенов Н.А. Сервисная функция полиции: некоторые аспекты зарубежного опыта Журнал «Наука» Костанайской академии МВД Республики Казахстан. 2020. № 1 (64). С. 3-8.

51. Работа полиции. Добросовестность и подотчетность полиции. Пособие по оценке систем уголовного правосудия. Управление организации объединенных наций по наркотикам и преступности, Вена, 2020.

52. Улучшение взаимодействия и совместной работы с сотрудниками правоохранительных органов. Практическое руководство управления организации объединенных наций по наркотикам и преступности, Вена, 2020

53. Наилучшая практика построения партнерства между полицией и обществом. Составлена Старшим полицейским советником при Генеральном секретаре ОБСЕ. Вена, 2008.

54. Руководство ОБСЕ по полицейской деятельности на основе оперативных данных и информации Составлена Старшим полицейским советником при Генеральном секретаре ОБСЕ. Вена, 2022,

55. Методическое пособие для разработки планов действий по профилактике правонарушений на местном уровне Управление организации объединенных наций по наркотикам и преступности (Центральная Азия) Бишкек, 2021.

А.А. Алмагамбетова

**ҚАЗАҚСТАНДЫҚ СЕРВИСТІК ПОЛИЦИЯНЫ
ДАМУДЫҢ ТҰЖЫРЫМДАМАЛЫҚ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ**

ҚР ІІМ М. Бөкенбаев атындағы Ақтөбе заң институтының
баспаханасында басылған 030011, Ақтөбе қ.,
41 разъезд, курсанттық тас жол, 1.